

Primū

preceptum

per res p̄noiatas i d̄u ordine
iacto h̄nd? q̄ nō oportet actu
aliter sic tendere. sed ut actus
n̄ri sint vere boni sufficit et req̄
ritur ut cadāt sup debitā ma
teriam. et ut alias sint b̄n circū
stancōnati. et q̄ referatur in de
um actualiter vel virtualiter
Tamē q̄ to plus quis actu in
deum referret t̄nto plus mere
tur. Sicut mercator ad remo
tam terrā parū rem portans.
lucratur plus q̄ alter cū eq̄li
re in p̄p̄quo manēs. oportet
enī ad minus h̄cie; taliter esse
dispositū i animo p̄ habitum
acquistū ex actualib; relacō
nib; in d̄u aut p̄ habitū i fuso.
aut per generalē intencionem
fatiēdi oia propt̄ d̄u q̄ si se re
solueret et actualiter cogitar;
de deo et de relacōe in ipsū sta
tim referret in eū. Exemplū in
fili. p̄r amat filiū propter quē
ditādum mercatur. circuit ma
ria tezas perambulans non sem
per actualiter talia ordinans
in filij ditacōem. sed sufficit q̄
labores p̄noiatati impati sint
aliq̄n a dilectione filij cui; ipe
rij virtus manet in sequētib;
Simile de volenti ire romam.
non oportet q̄ in itinere pere
grinus talis semp̄ actu cogit;
de fine. sc; de roma. s; mediante
vna citate attingit aliā et sic eī
q̄ proposito. **¶** Tercio querit̄

Capitulū

Quantum

an ad hoc q̄ actus nostri sint
boni moraliter vel meritoie exi
gatur q̄ a caritate seu a dilecti
one dei incipiāt et immnentur.
originentur. et ordinētur. **R̄n**
sio q̄ sic nā q̄ oriri oporteat a
dilectione dei patet per auḡ.
in de spiritu et littera. d. non ē
fructus bonus qui de radice ca
ritatis non surgit. Caritas au
tē est dei dilectio ex acquisito
habitu vel infuso procedens.
q̄ etiā nullus actus sit bonus
moraliter nisi immediate ten
dat i deum ut dei dilectio pri
maio exposita vel immediate
tendat p̄ aliā op̄ra in deum fi
nalit̄: p̄t; p̄ auḡ. in de ci. dei
li. xix. vbi dicit. nullas esse vras
virtutes si in deū finalit̄ non
referantur. Ex quibus p̄t; necē
rium fore actus nostros origi
nari et terminari a deo i deum.
verbi gr̄tia. Ad hoc q̄ dilectio
tua vel proximū sit bona mora
liter exigitur ut dei dilectō sit
cā dilectionis proximū q̄ prox
imū diligas finaliter propter
deum. Sic de esea et de alijs
Sed ut sint op̄a n̄ra etiā mei
toia oportet; ut ex infusa dilectō
ne procedant. vic; ex caritatis
habitu. i. cor̄n. xij.

Capitulum quintū

Quoniam hoc p̄ceptū fa
ciūt plūmī creaturā
sibi p̄ fine statuēdo

quā creaturā pl⁹ deo diligunt. ut honores. diuitias. voluptates. sciētiam. et plura alia. Pro cuius intellectu nō dum scdm th^o. p^{ma}. ij. q. i. q^o semp est aliquid in corde hoīs qd homo sūme diligit. et in qd maxie vitā suā ordinat. Et hoc dicitur vltim⁹ finis hoīs. Et ad illud habet hō quasi specialiter fatiem aie. id ē supremam intencionē cōuersā. Et si hoc ē deus. tūc hō est in statu salutis. et si subito moreretur saluaretur. Si vero est creaturā. iam est in statu dānacōis. **¶** Dñ⁹ r^gula talis a doctōribus sacre thologie elicitur. Et sit p^{ma}. Ad noscēdū peccata mōrta a vniuersalib⁹ qñ amor vel affectio ad creaturā ad se vel aliū tātū crescit. vel ē amor tā magn⁹ q^o in eo cōstituitur vltim⁹ finis. id ē q^o aliq⁹ nec actu. nec habitu ordinat illā creaturā. nec eius dilectionē. aut etiā seipm in deū. sed vlllet cū tali creatura otentari. et nō curare deū offendere. nec pceptum eius transgredi ppter illam creaturā. est mōrta peccatū. q^o est aliq⁹ cōtemp⁹ tus dei. Et lic⁹ nō sit formalis. tñ est fruiō creature. et preponitur creatura dō. vel etiā cum aliq⁹ vlllet cum creatura hic semp manere nō curādo de b⁹ tudine. lic⁹ em̄. nō sint rudes fu

per hoc temptandi. tñ semp talis amor ē pccm mōrta. qñ aut aliq⁹ diligit creaturā pl⁹ q^o deberet. h⁹ tñ ppter hoc nollet deū offendere. nec amicitia ei⁹ pdē. nec trās gredi ei⁹ pceptū. non oport⁹ q^o tūc sit mōrta. **¶** Alia regula secūda vice. satis o cor dā⁹ cū p^{ma} ē. q^o qñ aliq⁹ cōmittit nōbilit⁹ o⁹tra dilcōez dei. hoc est mōrta. qñ nō. tūc est vniuersale. **¶** Qñ aut aliq⁹ sit o⁹tr⁹ dilcōez dei pōt attēdi penes hoc q^o repugnat caritati et aicitie quā ad deū hōre debem⁹ sup oīa. **¶** Tertio mō d⁹ diligēd⁹ ē de⁹ sup oīa app⁹ ciabilē. sic q^o tā cāe hōa⁹ et app⁹ cieni deū. q^o ppter nullā creaturā eo carere vlllet. h⁹ oīb⁹ alijs a deo eū eis iponim⁹. et q^o tā firmo amore deo adhxreamus. q^o ppter nullā creaturā. nec ppter oē fil⁹ aliq⁹ fatiam⁹ aut vllimus o⁹trariū dīme dilcōi. id ē o⁹trariū dei pceptis. q^o enī delibate sūt cōtra dīma pcepta. sūt cōtraria dīme dilcōi et caritati. q^o sūt peccata mōrta q^o tollūt caritatē. **¶** Illud etiā vid⁹ vllle sco. i. ij. dixxvii. vbi dic⁹ q^o hō d⁹ deū extē. siue diligere sup oīa. ita q^o nullū aliud. nec oīa fil⁹ sint eq⁹ app⁹ ciabilia sic de⁹. h⁹ q^o omīa alia vlllet cicius non esse. q^o deum nō esse. Et debet etiā intēsiue deum diligere sup omīa. ita q^o facili⁹ deberet inclinari

ad contrariū dilectionis cuiuscūq;
q̄ alterius. q̄ ad contrariū dilec-
tionis dei. Est autem ratio horū q̄
deus est illa p̄ciosa margarita.
quā negotiator ille iuenit qui
abiit a vendidit vniūsa que
habuit a emit eā. math. xij.
Item cū deus infinitus sit. in bo-
nitate. misericordia. a similib⁹
attributis intēsiue a extēsiue.
ideo p̄ infinitas mūdīs nō dēz
offendi. sc̄d m̄ aug⁹. Cur deus
homo Itē stultissim⁹ est q̄ con-
tempto th̄saurō grandi. p̄api-
liones insequitur sicut pueri.
q̄ tñ faciūt qui creaturā plus
q̄ deū diligunt. **C**ontra hoc
p̄ceptū faciunt quicūq; intui-
tu alicui⁹ lucrī temporālis cōse-
quēdi ut sit in emendo vel ven-
dendo. a delectacōis. ut sit luxuri-
ando. aut honōris. ut sit supbi-
endo. vel vane gloriando. fa-
ciūt cōtra dei p̄ceptum. Tales
nō diligūt deū sup omnia. sed
diligūt creaturā plus q̄ deū.
q̄ p̄pter eam pl⁹ placet eis ta-
lis creatura q̄ diuina volūtas
in p̄ceptis. Et appreciantur ve-
re vel interpretatiue creaturam
pl⁹ q̄ deū. vnde aug⁹. li. de li-
ar. diffiniēs p̄c̄m mōrle dicit
Est spreto incommutabili bo-
no. rebus mutabilib⁹ adhxere.
re. vnde math. x. Qui amat pa-
trem aut m̄rem plus q̄ me nō
est me dignus. aut qui amat

filiū aut filiā super me non est
me dignus. Secūdo cōtra hoc
p̄ceptum faciūt qui amore ali-
cui⁹ persone ut adam respectu
eue. a malo amore capti respe-
ctu persone dilecte ne personā
talē cōtristent negligūt dei p̄-
ceptum a cōtra ip̄sū faciūt. dei
beneplacitum nō curātes. Ter-
tio q̄ timore alicui⁹ persone. ut
seruū p̄pter d̄nos deo obedire
i p̄ceptis obmittunt. a sic crea-
turā vilē creatōi p̄tio filiō ip̄o-
nunt. **E**x dictis patere pos-
sūt doctōrū quedam regule a
sūt tertia in ordīe. Quicq̄d cō-
mittitur vel obmittitur cōtra
p̄ceptum dei. vel eccl̄ie. vel le-
gis natūe. vel supioris. si talia
p̄cepta sint de necessitate salu-
tis. vel cōtra v̄tum solēne vel
priuatū. vel oīra iuramētum
licitum. semp̄ est mōrle p̄c̄m
Quia est dictū. vel factū. vel cō-
cupitum cōn legem eternam
Sic enī diffinit Aug⁹. a alle-
gat m̄ḡm. ij. di. xxxv. Qñ ve-
ro citra tunc non oport; q̄ sit
mōrle Itē pat; q̄ talia sub dei
mādati p̄ceptiuis cōtinētur
Alia regula ē q̄ta vic; **Q**ñ f
aliquid sit cōn consciētā vere
vel false dictātem aliquid esse
mōrle: est mōrle peccatū. q̄ ē
spreto vere v̄l interpretatiue in-
commutabili bono reb⁹ mutabi-
libus adhxere. ut bt̄s aug⁹.

diffinit peccatum mōrleī de li-
bero ar. a est cōtra tertiam ex-
pōsiōnem et cōtrā aplūm rō-
xij. Qui discernit si māducaue-
rit dānatus est. quia nō ex fi-
de glō. id est scdm cōscienciā.
vnde cōscientia erronea ligat
non in quātum erronea. sed in
q̄tum cōscientia. Item vel q̄
facit cōtra cōscientiam formi-
dātem probabiliter. vel dubi-
tatiē an aliquid sit mōrle. tūc
semp est mōrle peccatum. Rō
aut non sit cōtra cōscientiam
adhuc pōt esse mōrle si cōscien-
cia non sit satis instructa et suf-
ficiēter. Vnde est regula mōr-
lis. dubitās de aliquo an sit il-
licitū. a stāte dubio illud agēs
peccat. Sed hāc regulam ex-
ponit Cācell. parisiē. Johā. de
gersona tractatu de pollucōne.
vna cum wilh. alab. dicit Intel-
ligēdam esse de dubio tali qd̄
est vehementer et magis. aut eq̄
saltem inducit mētē credere
q̄ mortale est illicitū sicut q̄ ē
licitum. pmo albt. adhuc faci-
lior est. Secus est vbi mens
plus inclinatur et iudicat q̄ ē
licitum q̄ illicitum. q̄uis non
habeat vsqueq̄ certitudinē
euidētē aut fixam. quia nec
hoc ipm requiritur. Item Can-
cell. m de vita aīe dicit istam re-
gulam: exponēs se discrimini
peccati mōrli. peccat mōrli;

debe intelligi nō de oī dubio.
sed de probabili et vehementi.
probatur p̄ illud Eccl. iij. Qui
amat periculum. peribit in illo
Exemplū ponitur de sciēter po-
nēte se dormitū p̄pe serpentes.
qui se periculo committit in toxi-
caciōis. Pro intellectu taliū sūt
nōnde regule. xij. quas ponit
in diuersis locis. Cācell. in flo-
rib. regulaz mōralium. Et li-
bro. iij. de solacōe thologie
Prima equitas quam nominat
p̄hus epykepā prepōdeat iu-
ris rigori. Est aut eq̄tas iusti-
tia p̄satis ommb; circūstātis
particularibus. dulcore miseri-
cordie tēpōrata. hoc intellexit q̄
dixit Ip̄e etiā leges cupiūt ut
iure regātur. Et sapiens. noli
esse iust9 nimis. alio quī sūma
iusticia. sūma iniusticia fit. et p̄s.
Omnia mādata tua eq̄tas. dei
scz. idē cū eq̄tate pensada. Se-
cūda. ambulādū ē in via virtu-
tū doctria. via regia ut nec stru-
cti. fiat dei mādatū. nec lati.
q̄ ip̄e mādauerit. q̄uis inde
sumē possint aliq. a malicie ve-
lamē. aut ecōtra in desperaciōe;
corruē. non tñ oib; p̄ oī tēpo-
re a loco p̄dicādā asseim. quā-
lib; vitatē Tertiabōz mētū
est ibi agnoscere culpam vbi
culpa nō ē. agnoscere in quā
non per assensum firmum. hoc
eni stultū periculo sumqz foret.

Sed sic ut doleat a peniteat
 ho postmo dū quasi veraciter
 i culpa teneatur. hoc intelligi
 tur de pteitis. Ratio dicti ē qz
 certissimū est qz sine dei gratia
 damnati sumus. Et qz nullus
 omnimodo de certus ē se eē i gra
 tia nihilqz nostrū est a a nob
 nisi peccā. **Quarta**. loquēdo de
 futuris agilib? vel credibi
 libus. nō reputetur culpa vbi
 culpa nō ē. alioqn causaretur
 erronea cōscia hic. cōtrī quā si
 aliquid atēptetur fieri iā cul
 pa est si fluctuet anim? **Quin**
 ta. s̄b hac dubitacōe fluctuās
 velut ad vtrūlibz nesciēs quid
 acturus sit. **Cō** silū est ut non
 agat. qz exponeret se discrimi.
 quo casu certū h̄at qz peccet
Sexta. si vis q̄c q̄ secur9 age
 re. certus sis illd eē bonū. neqz
 virtuti cōtrariū. **Sed** refert q̄
 certitudine. sufficit nēpe certi
 tudo moralis q̄ ē infima. nec ex
 igitur secūda certitudo supna
 tuālis q̄ est nobilissima clare
 euidentie. prout vidz de9 in glo
 ria. nec p̄ph̄ alis reuelacō ut in
 prophēcie dono. nec ad h̄rētīe
 q̄ d̄me auctōitati immitur. ut i
 articulo fidei a sacre scripturē
 .nec tertia certitudo erigit na
 turalis q̄ h̄etur ex demōstratio
 ne ut p̄ma p̄ncipia. **Est** autē
 moralis siue ciuilis certitudo
 q̄ tagitur ab aristotele in p̄n.

capio ethicoz cuius sentētia ē
 disciplinati esse in vnaquaqz
 re certitudinem q̄rere iuxta ex
 igētiam materie. **E**que enim vi
 cōsum est inquit persuadentē
 querere mat̄h̄aticam a mora
 lem demonstrare nō enī cōsur
 git certitudo moralis ex euide
 cia demōstracōis. sed ex pro
 babilib? cōiectuis grossis a fi
 guralib? magis ad vnā partē
 q̄ ad alterā. h̄c certitudo mo
 ralis sufficit ut vel nō sis in pec
 cato dū facis qd̄ in te. est. id est
 dū b̄n vteris domis iam habi
 tis. aut saltem peccm nō incur
 ris nouū per te meitate. **Exē**pli
 gracia in celebrando orta est
 enī ex diligentia tua prepara
 cōis excusacio. **S**eptia regu
 la certitudo moralis p̄ doctri
 nā colligit̄ altero triū modoz.
 quoz vn9 proueit ex alteri9
 auctoritate. alius ex p̄pria eru
 dicōe. tertius ab experimental
 certitudine. sub primo viuunt
 insipientes a aiales q̄ aut nō
 habēt clarā sue cōplexionis az
 moniā. vel aliā gratiam gratis
 datam q̄ faciliter cōcipiuntur
 agenda ab eis qui scripturas
 intelligūt ut aug9. **T**ales ab
 alijs recipere habēt itelligen
 tiā scripturaz. a alijs credere
 a obedire. s̄racionib?. **S**ub se
 cūdo sūt p̄ficiētes a racōnales
 qui proueniūt sc; ex propria

Primum**Preceptū**

erudicōe. et oritur hic modus
 nutriturq; ex studiosa perscru-
 tacōne diuinorum mādatorum
 in sacra scriptura contētorū. q̄
 legi debet puro fidelī et integro
 corde. **S**ub. iiii. sunt perfecti et
 spūales. sc; s̄b exprīmētali cō-
 fuetudie de q̄b; ap̄tus. **S**piri-
 tualis hō oīa iudicat. et ip̄e a ne-
 mine iudicatur. **E**t alibi dicit.
 nihil dulcius q̄ respicere i mā-
 datis dei. habētes enī virtutū
 habitus. ex eisdem inclinātur
 ad recte iudicandū de agibili-
 b; eorū. non ex habitu sciēcie
 solū. sed ex naturali virtutis in-
 clinacōe. puto q̄ religionū in-
 stituēdarū p̄ncipalis causa fu-
 it auctoritas regimī cui obedi-
 entia p̄staretur plus q̄ pprie ra-
 cōi q̄ in plurimis dubia est val-
 de et debilis et incerta. hūana ei
 agibilia tātam habēt variabi-
 litatem. dicente aristot. et teste
 experientia. ut visu magis q̄ ar-
 te cōstare videātur. **O**ctaua ē.
 certitudo moālis nō semp scrupulos
 omnes abicit. sufficit ut
 contemnat vel super; sic opan-
 do quasi non sint. **E**st aut. scrupul⁹
 i pposito vacillacō. seu du-
 bitacio quedā cōsurgens cum
 formidine ex aliq̄bus cōiectu-
 ris debilib; et incertis. alioquū
 si ex vehementibus argumentis
 et probabilitatib; p hac parte
 q̄ p alteā dubitacō cōsurger;

Capitulū**Quintum**

Ta nō scrupulus sol⁹. vel leuis
 dubitacō cū trepidacōne dici
 opt⁹; s̄ moralis de trasgressiōe
 certitudo. **N**ona regula ē: moā-
 lis certitudo. nō pōt sub vna re-
 gula tradi q̄ sufficiat in oī casu
 oscientiā agētis reddere securā
 se nō deliq̄sse. id ex euētū rerū p
 p̄di sepi⁹ solet. p̄pterea cōstitu-
 te sūt in figurā tres ciuitates re-
 fugiū. fides. spes. caritas. et inuen-
 tes lauacry p̄tētie. et immūta-
 tis ahiū. q̄ten⁹ pax cōturbata.
 p ea q̄ se fecisse formidat hō. re-
 formetur. **D**ecia regula ē. oīs
 agēs cōn oscientiā. edificat ad
 gehēnā si oscia sit h̄ra. q̄ id qd
 agitur est mōrle. vel vniāle so-
 lū. q̄ntum est ex pte vni⁹ circū-
 stātie q̄ ē facere otra oscientiam
 si cōscia iudicet illud solū eē v-
 niāle. **V**ndecia. exponere se p̄-
 culo p̄cī mōrle. ē p̄cīm mōr-
 tale. vel sic agere incertū. et di-
 mittere certū in materia mora-
 li ē p̄cīm mōrle. si tale sit incer-
 tū q̄ sit mōrle nō solū p̄ oiectu-
 ras leues. a ex suspicōne trepi-
 da. a scrupulosa pueniēte ex
 nimio timore cadēdi in via dei. s̄
 intelligitur dū tale ē vlxmen-
 ter et p̄babilit̄ incertū eā sic op-
 positū vel magis. tūc enī illud
 qd agitur non carebit mōrli
 culpa. alit̄ nō oportet. idem di-
 cit althodozēs. albtus adhuc
 est benignior in libro de hōie

ubi sic queit vtz oſciētia ſemi
per obliget ad fatiēdū. **R.** ſine
preiudicō loquēdo dicim⁹ qd
non obligat ad fatiēdum niſi
ſit ut opimatum. vel ut creditū.
vel ut ſcitum illud qd eſt in cō
ſciētia. **E**t tunc obligat ſiue cō
ſciētia ſit errornea ſiue non er
ronea. nō aut obligat ſcd; eū
dem ſi eſt ut dubitatū aut ut
ambiguū. **D**uodecima regula
eſt. cōſiliū ſalubre eſt frequē
ter agere cōtra ſcrupuloſos. le
ues. ⁊ trepidos. citādo eos ad
alioꝝ iuditiū q̄ten⁹ ex confue
tudie fiat hō robustus. ſolid⁹
⁊ trāquillus in exercitō ſpūali.
Exēplum in dōmificatorib⁹ ⁊
ſunibularijs. **T**redécima in nul
lo caſu eſt p̄plexus aliq̄s inter
duo pccā q̄n ei pateat exitus
abſq; nouo pccō. nā ſi iurauē
rat quiſpiam ſe occuſurū p̄tz
innocētem. nō occidat eū. ipe
nō pccauit nouiter ſcd; iā p̄c
cauerat iurādo. **S**i aut dicit
ſibi oſciētia errornea qd petꝛ⁹ i
nocens eſt ſtātū occidendus
ab eo. dimittat hāc cōſciām. ⁊
liberatus ē. **S**i poſtremo inci
dāt duo p̄cepta mō poſſibi
lia ex culpa ſua agat id qd de
ſe eſt magis obligatoriuū. ⁊ a
nouo pccō immunis exiſtet.
Dubia pluā hic occurrūt.
Prio q̄n hō tēatur diligere de
um ſup oia. r̄nſio qd non ſp̄ a

p̄ ſemp. qd eſt p̄ceptū affirma
tiuū. racō eſt. qd actualit̄ deū
diligere ſp̄ eſt i poſſibile p̄p̄
hūanam infirmitatem. necita
tē ⁊ p̄pter multa impedimēta.
dic. tñ ſcotus in. iij. di. xxxvij.
qd ad actualiter implēdū ob
ligat dieb; feſtiuis. **I**ta qd om̄i
die feſtiuo. ⁊ poſſime dñicis
dieb; ⁊ in principalib⁹ feſtis
tēatur hō ſe recolligere. ⁊ deū
ſup oia actualiter diligere. ut
patebit de ſcificacōe ſabbati
clari⁹. **E**t lic; p̄ tūc teneatur
ex p̄cepto. tñ om̄i momēto te
nem pccā vitare. ⁊ bñ agere.
Et forte nimis incristianū eſt
ſiue foret non q̄tidie de mane
ſaltem aliq̄liter cor ad deū cō
uertere. **E**t q̄uis p̄p̄ditus
legittie excuſetur de audiētia
miſſe interdū die dñico. tñ nū
q̄ vidz q̄s excuſari quā in die
tali teneatur deū diligere ſup
ōnia. qd ſolo corde impleri pōt.
vnde dicit **S**cotus in. iij. di. x
xvij. ſi aliq̄ necitas excuſat ab
execucōne audientie miſſe do
minico die. necē eſt ſupplere i
aliquo equalēte. ut ſaltē die il
lo deputato in ſp̄ali cultui di
uino aliq̄s act⁹ h̄atur relatoꝝ
immediate i deū ad ei⁹ reuerētā.
Dubitat̄ ſecundo an p̄
ceptū hoc de dilectione in via
poſſit impleri a nobis. **R̄nſio**
ſcd; thō. in libro de perfectiōe

spūalis vite. **T**riplex ē gradus deū diligēdi. **P**rimus ut diligatur quātum diligibilis ē. et h a solo deo attingitur. **R**acō. qz simpliciter infinite bonus diligibilis et amabilis ē. et sic nec in patria a creatura quacūqz diligitur. **S**ecūdus ut diligatur deus scdm totā virtutē alicuius diligentis. et sic solū in patria a nobis perficietur. **E**t ad hoc hic suspirare debem. ibi enim oīa nostra. scz cor id ē intentio. mēs. id ē intellectus. aīa. id est oīs n̄r appetitus. et fortitudo. id est exteriora nostra tōlit in deū ferētur dilectiue. **T**ertius gradus ē deū diligēdi sic expōsitum est tripliciter hoc preceptum. et sic in via implei potest

Dubitatur. iij. an deum plū amare deberes si p te solo mūdum creass. redemiss. et glorificaturus esset te solū in p̄ria. et nō alijs vel p alijs hoc facerz vel factur⁹ essz. **R**e hugo libro soliloquij sui vbi homo cū sua aīa loquitur. **R**es. p̄mo plus. qz plura sic singulis cōtulit. nam aīa dicit. **E**cce v̄nce dilectū et electū diligo. **S**i hāc hui⁹ dilectōis mee iuriā pacior qz solum diligēs sola nō amor. vbi respōd; hō. **C**ave aīa ne qd ab sit nō spōsa sed meretrix dicaris. si muneā dātis. idē dei bñfi cīa pl⁹ q̄ amantis affectū dili

gas. **E**t post hoc oñdit qz tria velut arras quasdam quelibet aīa a dō spōso suo recepit. **P**rimo quedam cōmunit. **S**ecūdo. quedā spūaliter. **T**ercō. quedam singularit. **C**ommunit. ut celum et terram et eoz ornatum. quo p̄cipāt pisces. aues. et bestie. **S**pūaliter. intellectū. memoriā. voluntatem. dñnum terre. redempcōem in passiōe et glorificacionem. **S**ingulariter v̄ro qz in vtero mortuus non fuisti. qz p̄ccātem te exspectauit. penitentiā dedit. et innumerabilia alia. **C**ōmunita. finaliter deus p̄pter te creauit. que licet deus amet. plus tamen te. qz in tuum obsequium. q̄ si deus non creasset. quot oblectamētis careres. **S**pūalia p̄pter se in via fecit ut p̄ solietatem sine qua nullius boni iocūda ē possessio p̄ proximos hōies haberes. **I**n p̄ria v̄ro quot indibilib⁹ careres gaudijs si sola saluareris. pl⁹ ergo tibi otulit alia diligendo. q̄ si sola amareris. nec putes distrihi deū q̄ in finit⁹ nō minus te diligit. plures diligendo. omnia enim ut ait ap̄tus n̄rā sūt. **H**ec ē sentēcia ibi hugo. **Q**uarto vidēdū est k qz rōbile sit deū diligere super oīa. et q̄re teneam. **P**rimo qz simpliciter sūme bon⁹ ē. p̄mo v̄vitas ip̄a. et sic ē amabilis infinite

Primum**Preceptum**

et desiderabilis. ideo si possibile
 est infinite a nobis diligenda foret.
 unde beatus Bernardus de diligendo deum.
In qualibet alia affectione nostra
 oportet seruare modum a termini
 non constitutere ultra quem ascen
 dendum fieret affectio vituperabilis.
 ut patet de dormitione et vigilia.
 gaudio tristitia et sic de simili
 bus aie passionibus. **In** dilectione
 autem dei per quam maxime attingi
 mus finem nostrum vltimum non potest
 esse excessus. **Item** naturale est
 ut bonum diligatur et melius ampli
 us. ergo optimum summe dili
 gendum est. **et** demonstratio enim na
 turalis ista est. **Et** hoc scilicet boni
 tas diuina debet esse finis et cau
 sa nostre dilectionis. sed omnia que in
 sequentibus dicuntur debent esse
 occasiones et cause efficientes
 ammonentes nos ut deum propter
 seipsum finaliter diligamus. **Et**
 propter hoc solum quod bonus est.
Secunda ratio quod ipse prior di
 lexit nos et plus quam nos ipsos
 diligamus. quod secundum Augustinum de ka
 thesi adis rudibus nulla ma
 ior est ad amorem mutatio quam per
 uenire amorem. **Et** nimis durum
 est quod preimpedentem dilectio
 nem remanere negligit. dilexit
 enim nos deus infinite perfectus
 miseros dilexit eternaliter di
 lexit nescientes et resistentes
Eph. 1. deus cum diues esset in
 misericordia propter misericordiam caritatem suam que

Capitulum**Quintum**

dilexit nos et cum essemus mor
 tui peccatis uiuificauit nos in
 christo. **Cuius** gratia saluati estis
Joh. 3. **Sic** deus dilexit mun
 dum ut filium unigenitum suum daret.
 ut omnis qui credit in eum non pe
 reat sed habeat vitam eternam
Tertia ratio quod propter nos est am
 plius quam parentes carnis. eo quod
 deus nos et parentes creauit ut
 dicit damascenus. i. c. xv. unde cum
 naturale sit ius et diuinum pa
 rentes diligere. plus deum tenemus
 diligere. perperam quanta be
 neficia contulit in singulis mem
 bris corporis et potentis anime.
 de quibus si oculis perueni a me
 dico gratias institueret recipemus
 grati valde essemus ei. unde plus
 ei dilectio exhibenda est quam totum cor
 pus dedit. **Quarta** quod nos gubernat
 et regit. **Regit** enim fouet et pro
 tegit. multum diligitur rex opti
 me regens. ergo summe diliga
 tur qui celum terramque et omnia
 elementa optime regit propter
 homines electos potissime ratio.
 • viii. scimus quoniam diligentibus
 deum omnia cooperantur in bonum. nam
 secundum Augustinum deus mala fieri non
 fineret nisi meliora inde elice
 re sciret. **Item** multum diligitur
 propter familias que regendo cibaria
 et necessaria ministraret. plus er
 go diligendus est qui propter nostrum
 commodum omnia creauit. omnia
 enim secundum apostolum nostra sunt

Angeli nunc ministrando. tandem in patria conlectando. mala etiam propter nos in bonum vertuntur. magnū beneficiū quod generale; influentiam nobis et alijs propter nos irradiat. quā secundum Gregorium si ad instans subtraheret: in nihilum omnia fluerent. Quinta quod noster redemptor est. Quantum enim nobis bonū in hoc contulit. qui eram in captivitate diaboli. morti eterne addicti. pro carētes redemptor. quos pro filium suum unigenitum dilectissimum sibi pro eius vitam perfectissimam. pro morte crucemque redemit. Quirō. viij. Proprio filio suo non properat. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Et quod quis omnia dei beneficia sint innumereabilia multitudinis. et inestimabilia magnitudinis. crebro pro oculis cordis tenenda velut scintille divine caritatis ad nos calefaciendum apta. Ea tamen que moriendo pertulit tanquam in gens ignis debent nos maxime mouere ad deum diligendum. Sexta. quod sua presentiam verissime quotidie in eucharistie sacramento cum immolatur porrigit patris nos exaudire amplius quam si oculis viderem directe corporeis. Beati inquit qui non viderunt et crederunt. ait enim de hoc. Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. math. vltio. Sep

tim o quod promittit se diligentibus primum inexcogitabile. Quia Iohanna. xiiij. Si quis diligit me. sermonem meum seruabit. et pater meus diliget eum. et ad eum veniemus. et mansionem apud eum faciemus. quod est in patria perfectissime.

Capitulum. vi.

Quanto hic mandatur a nobis seruitus deo exhibenda a nostro corpore. hoc enim Christus ostendit cum dixit math. iij. Dominum deum tuum adorabimus et illi soli seruimus. Vbi primo videndum de ratione seruitutis corporalis quae deo tenemur. et quot sint quibus corpore aliter deo seruire debemus. Secundo cur illa facere debemus. et quando. Tertio qui contra hoc faciunt. Quarto ad primum notandum quod secundum Ieremiam in primo mandato precipitur latría. id est seruitus ad deum seu reuerentia et honor deo soli exhibenda. Et hoc fit corde pro fide. spera. et caritate. Sed corpore fit sicut in precedenti capitulo dictum est. Rebus vero alijs pro plura alia. Et de tali dicit. the. 2. 2. q. lxxv. quod ad deum duplex est. vna interior in vera mentis deuotione. Alia exterior in corporis exhibitione. que fit alicui tanquam supremo omnium domino. et talis cultus est soli deo debitus. quod